KESKI-SUOMEN LIITTO

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

30.4.2021

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta / E 45 /2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston selvitys: Asetus unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) kehittämiseksi
LiV@eduskunta.fi

Keski-Suomen liiton asiantuntijalausunto

Keski-Suomen liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiasta Valtioneuvoston selvityksestä: Asetus unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) kehittämiseksi.

Keski-Suomen liitto pitää suuntaviiva-asetuksen uudistusta tarpeellisena ja ajankohtaisena. Tavoite vaikuttaa asetuksen valmisteluun siten, että se vastaisi ja edistäisi valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä mahdollisimman hyvin on kannatettava.

Keski-Suomen liitto pitää tärkeänä, että asetusuudistuksessa huomioidaan pitkät etäisyydet Euroopan markkina-alueille, ohuet liikenne- ja kuljetusvirrat verrattuna Keski- ja Etelä-Euroopan virtoihin sekä koko Suomen saavutettavuus. Päärata-kokonaisuuden ja valtatien 4 kehittämisedellytysten ja rahoitushakukilpailuissa pärjäämisen takia on olennaista, että asetusuudistus tunnistaa Suomen ydinverkon erityispiirteet edellä mainitulla tavalla.

Suomen kanta tukea komission yleisiä tavoitteita koskien ilmastotavoitteiden saavuttamista ja olemassa olevan TEN-T-verkon loppuun saattamista on perusteltu. Loppuun saattamisen tulee käsittää myös olemassa olevan verkon modernisointi, mm. pääratakokonaisuuden ERTMS -järjestelmän osalta. Loppuun saattamiseksi olennaisten kehittämisedellytysten takia tärkeää on TEN-T ydinverkon ja Verkkojen Eurooppa (CEF) -rahoitusinstrumentin kriteeristöjen ja sieltä saatavan rahoituksen kohtaanto. Alueiden kytkeytymisen ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn kannalta on keskeistä parantaa mahdollisuuksia saada vivuttavaa EU-rahoitusta tärkeille pääradan ja valtatien 4 liikennehankkeille, jotka kytkevät meidät tiiviiksi osaksi eurooppalaisia yhteyksiä.

TEN-T -verkkoa toimeenpanevat ydinverkkokäytävät tukevat verkon kehittymistä ja niihin integroitumista tulee edistää. Vaikka TEN-T karttoja ei uudistuksessa avata, niin ydinverkkokäytävien CEF2:n yhteydessä voimaan tulevat laajennusten tulee näkyä päivitettävässä TEN-T -asetuksessa. Pohjanmeri-Itämeri (Baltia) -ydinverkkokäytävän laajennus pääradan (Helsingistä Tampereen ja Oulun kautta Tornioon) ja VT4:n (Helsingistä Lahden ja Jyväskylän kautta Ouluun ja edelleen pohjoiseen) on hyödynnettävä kansallisesti.

Keski-Suomen liitto kantaa vakavaa huolta valtatien 4 kehittämisnäkymistä. Valtatie 4 on Suomen tärkein etelä-pohjoissuuntainen pääväylä. Nelostiellä on erittäin keskeinen rooli sekä elinkeinoelämän kuljetusten että henkilöliikenteen välittäjänä. Nykyisellään valtatie 4 täyttää TEN-T kriteerit vain 40 prosenttisesti.

TEN-T ydinverkon tulisi olla valmiina vuoteen 2030 mennessä. Vahva kytkeytyminen eurooppalaiseen liikenneverkkoon edellyttää kansallista priorisointia nelostien osalta.

Ydinmaantieverkon vaatimukset ovat korkeat ja Verkkojen Eurooppa -instrumenttia tulisikin kehittää siten, että CEF-rahoitusta olisi mahdollista kohdentaa myös maantieverkolla tapahtuvaan kehittämiseen Suomen erityispiirteet huomioivalla tavalla, sisältäen liikenteen digitalisaation ja vaihtoehtoisen polttoaineiden jakeluverkoston kehittyminen. Keski-Suomen liitto pitää perusteltuna Suomen kriittistä suhtautumista TEN-T -ydinverkon laajentumiselle maanteiden osalta niin kauan, kun valtatien 4 osalta toteuttaminen liikenteellisiin tarpeisiin perustuen on kesken. Keski-Suomen liitto nostaa esille myös sotilaallisen liikkuvuuden (military mobility) edistämiseksi käytettävissä olevien rahoituskanavien maksimaalisen hyödyntämisen osana ydinverkon kehittämistä.

Suomen kanta lentoasemien merkityksen tunnistamisesta koko Suomen saavuttavuuden näkökulmasta on erittäin tärkeä myös vientivetoisten alueiden näkökulmasta. Lentoliikenne on elinkeinoelämän väylä globaaleille markkinoille.

Kaupunkien rooli kestävien liikennemuotojen edistäjinä on kasvanut merkittävästi asetuksen voimassaolon aikana. Keski-Suomen liitto pitää erittäin merkityksellisenä, että asetusuudistuksessa ydinverkolla sijaitsevat Jyväskylän, Tampereen, Oulun MAL-kaupunkiseudut sekä Seinäjoen kaupunkiseutu sisältyvät ydinverkon kaupunkisolmukohdiksi (urban node), sekä Vaasa ja Pori kattavan verkon solmukohdiksi. Tältä osin Suomen kanta tarvitsee terävöittämistä. Tavoitteena tulee olla myös CEF-rahoituksen saaminen näille kaupunkiseuduille valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisesti.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Markus Erkkilä
Suunnittelujohtaja